

Ammatilliseen vai lukioon? Koulutusvalinnan vaikutus työuralla menestymiseen

Hanna Virtanen (ETLA)

Eriarvoistava koulutus– seminaari, 23.4.2024

Ammatillinen vs. yleissivistävä lukiokoulutus

Yleissivistävän ja ammatillisen tavoitteet

- ▶ **Yleissivistävä lukiokoulutus:** korostaa akateemisia tietoja sekä kriittisen ajattelun ja analyyttisten taitojen kehittämistä. Valmistaa jatko-opintoihin.
- ▶ **Ammatillinen koulutus:** tavoitteena ammatillisten taitojen kehittäminen, painottaa sovellettua tietoa ja käytännön taitoja. Voi myös valmentaa jatko-opintoihin.

Ammatillinen vs. yleissivistävä lukiokoulutus

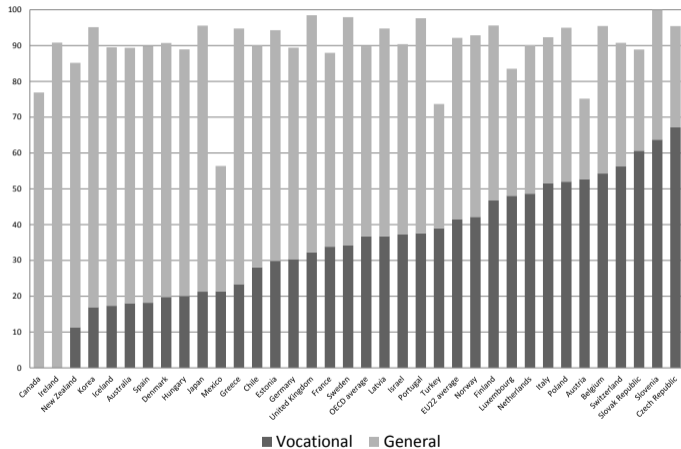
Yleissivistävän ja ammatillisen tavoitteet

- ▶ **Yleissivistävä lukiokoulutus:** korostaa akateemisia tietoja sekä kriittisen ajattelun ja analyyttisten taitojen kehittämistä. Valmistaa jatko-opintoihin.
- ▶ **Ammatillinen koulutus:** tavoitteena ammatillisten taitojen kehittäminen, painottaa sovellettua tietoa ja käytännön taitoja. Voi myös valmentaa jatko-opintoihin.

Koulutuksen sisällöllä vaikutetaan siihen, mitä osaamista kartutetaan

- ▶ Merkitystä yksilön opintojen etenemiselle ja työmarkkinamenestykselle sekä
- ▶ Kansantalouden toimialarakenteelle, tuottavuudelle ja talouskasvulle

Ammatillisessa ja lukiossa opiskelevien osuus 17-vuotiaista

Lähde: OECD Education at a Glance 2017

Argumentit ammatillisen koulutuksen puolesta ja vastaan

Hyötyjä lyhyellä aikavälillä

- ▶ Auttaa siirtymässä työmarkkinoille
- ▶ Tarjoaa osalle paremmin soveltuvan koulutusvaihtoehdon ja vähentää siten koulutuksen keskeyttämistä

Argumentit ammatillisen koulutuksen puolesta ja vastaan

Hyötyjä lyhyellä aikavälillä

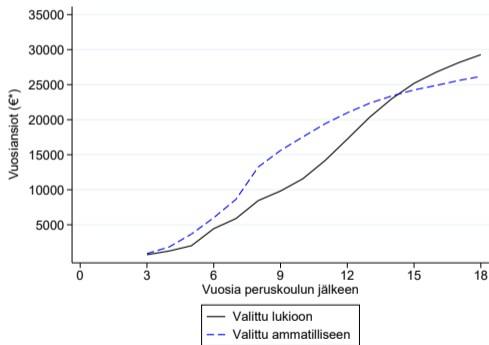
- ▶ Auttaa siirtymässä työmarkkinoille
- ▶ Tarjoaa osalle paremmin soveltuvan koulutusvaihtoehdon ja vähentää siten koulutuksen keskeyttämistä

Haittoja pidemmällä aikavälillä

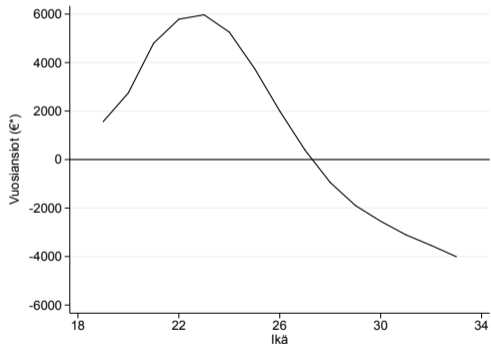
- ▶ Heikentää mahdollisuuksia jatkaa korkeakoulutukseen ja johtaa siten matalampaan koulutustasoon
- ▶ Taidot vanhenevat ja osaamisen muuntaminen vaikeaa

Ansiotulojen kehitys: ammatillinen vs. lukio

Ansiotulojen kehitys

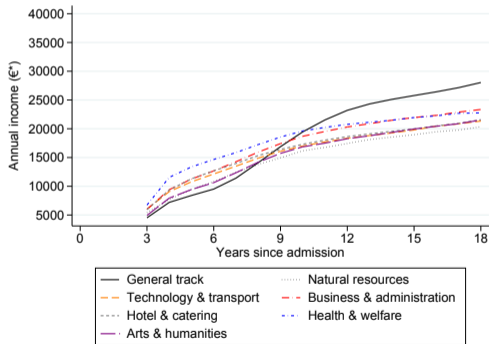
Ammatillinen vs. lukio

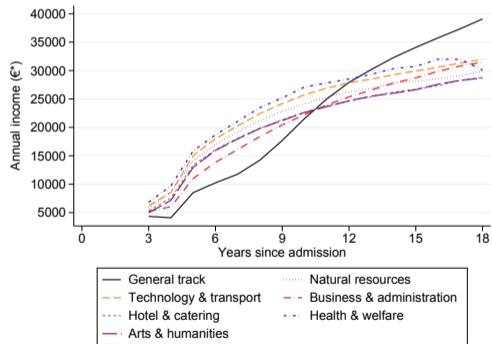
Vuosina 1996-2000 toiselle asteelle hakeneet

Ansiotulojen kehitys koulutusaloittain ja sukupuolittain

Naiset

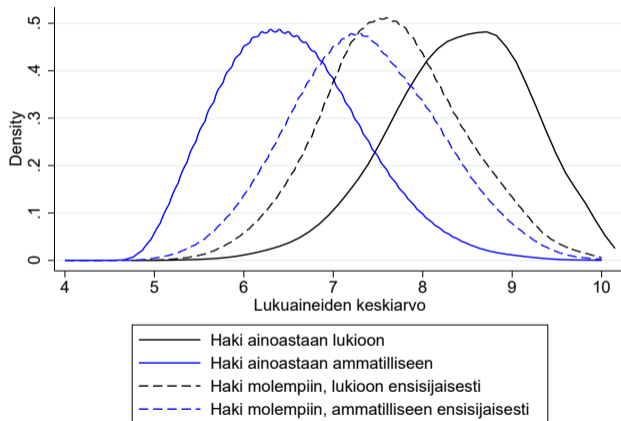

Miehet

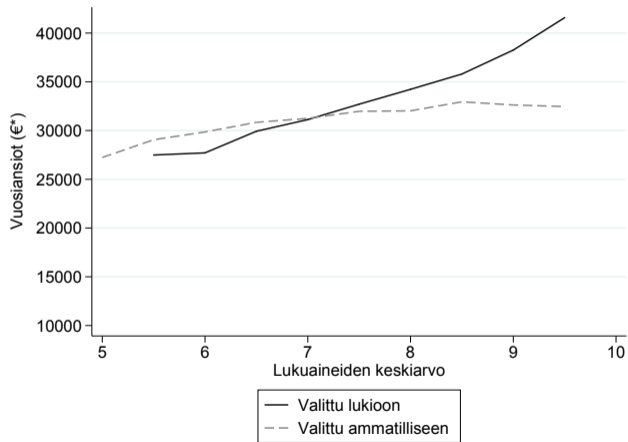

Hakutoiveet ja lukuaineiden keskiarvo

kernel = epanechnikov, bandwidth = 0.1500

Ansiotulot peruskoulunmenestyksen mukaan: ammatillinen vs. lukio

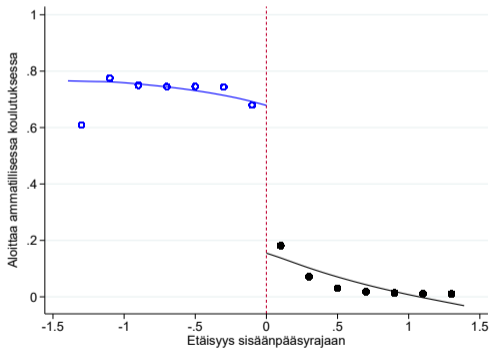

Ammatillisen koulutuksen vaikutus työmarkkinamenestykseen (Silliman ja Virtanen, 2022)

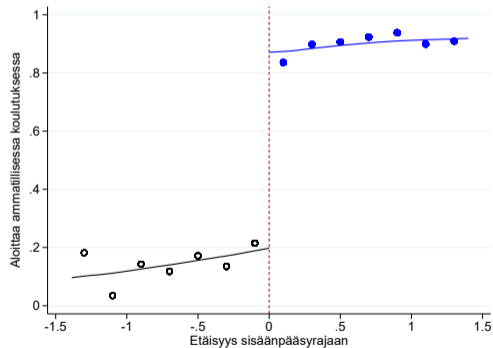
- ▶ Tutkimuksessa tarkastellaan vuosina 1996-2000 peruskoulun päättäneiden etenemistä koulutuksessa ja työelämässä
- ▶ Keskitytään niihin nuoriin, jotka hakivat sekä ammatilliseen että lukiokoulutukseen (noin 20% kustakin ikäluokasta)
- ▶ Hyödynnetään sisäänpääsyrajojen aiheuttamaa satunnaisuutta siinä, kuka päätyy opiskelemaan lukiokoulutukseen ja kuka ammatilliseen koulutukseen
- ▶ Asetelma mahdollistaa ammatillisen koulutuksen kausaalivaikutuksen arvioimisen

Sisäänpääsyrajat ja ammatillisessa koulutuksessa aloittaminen

1. hakutoive lukioon

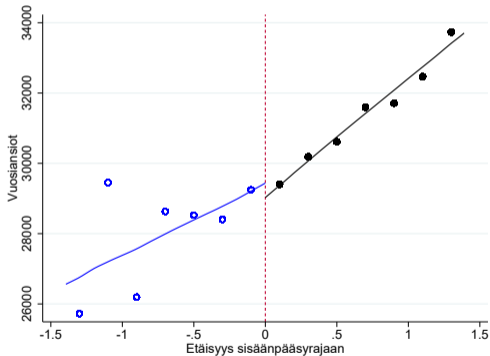

1. hakutoive ammatilliseen

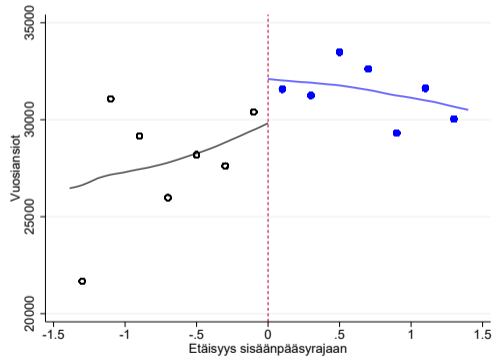

Sisäänpääsyrajat ja ansiotulot 33-vuotiaana

1. hakutoive lukioon

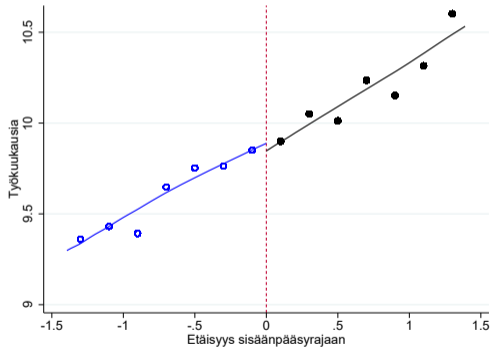

1. hakutoive ammatilliseen

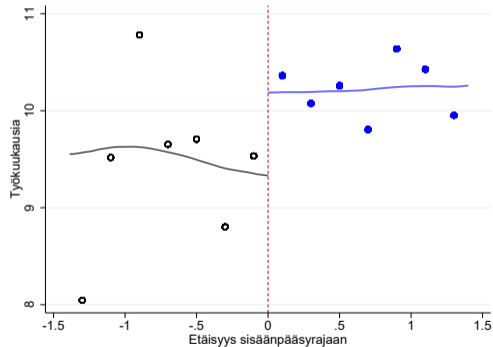

Sisäänpääsyrajat ja työkuukaudet 33-vuotiaana

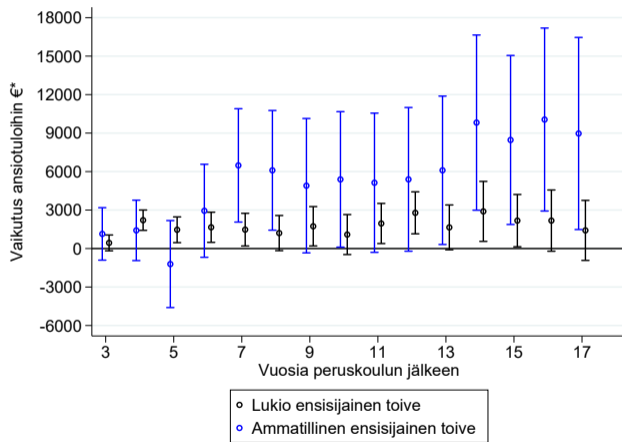
1. hakutoive lukioon

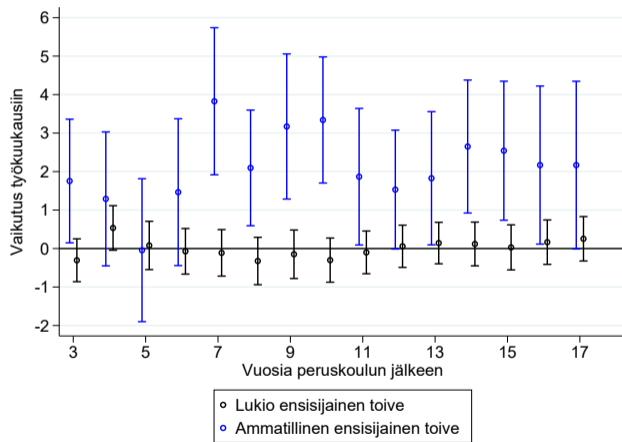
1. hakutoive ammatilliseen

Ammatillisen koulutuksen vaikutus ansiotuloihin

Ammatillisen koulutuksen vaikutus työkuukausiin

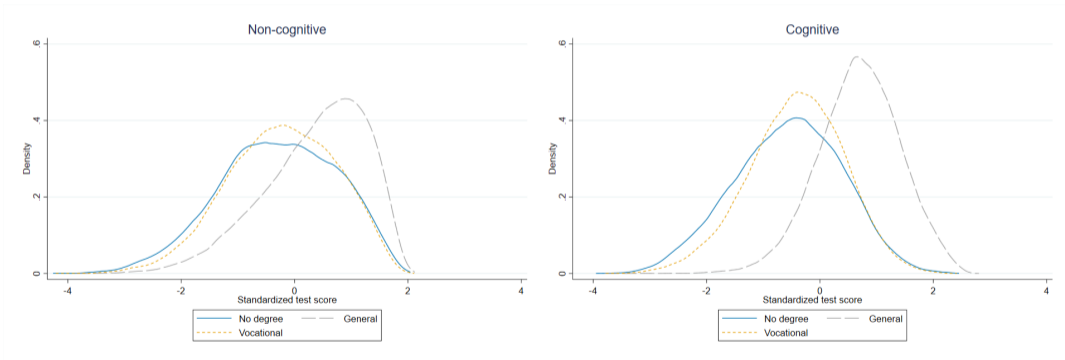
Keitä tulokset koskevat?

- ▶ Sisäänpääsyrajan läheisyydessä olevia nuoria, jotka hakivat sekä lukioon että ammatilliseen koulutukseen
- ▶ Taustaominaisuuksiltaan keskimääräisiä nuoria
- ▶ Poliittikkarelevanttiryhmä: heidän koulutusvalintaan vaikutetaan ensimmäisenä koulutuspaikkamäärien muutoksilla
- ▶ Tässä ryhmässä ammatillinen ja lukiokoulutus johtavat yhtä korkeaan koulutustasoon
  - ▶ Ammatillisessa koulutuksessa aloittaminen ei vaikuta todennäköisyyteen suorittaa toisen asteen tai korkea-asteen koulutus

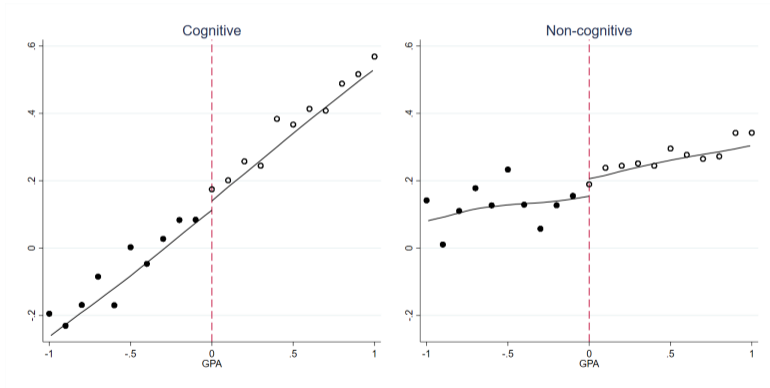
Ammatillisen koulutuksen vaikutus taitoihin (Ollikainen ym., 2022)

- ▶ Tutkimuksessa tarkastellaan vuosina 1991-1995 toiselle asteelle hakeneiden miesten menestystä armeijatesteissä
- ▶ Hyödynnetään vastaavaa sisäänpääsyrajojen aiheuttamaa tutkimusasetelmaa
  - ▶ Keskitytään niihin nuoriin, jotka hakivat ensisijaisesti lukiokoulutukseen
- ▶ Arvioitavat taidot
  - ▶ **Kognitiiviset:** Verbaaliset, aritmeettiset ja visuospatiaaliset taidot
  - ▶ **Ei-kognitiiviset:** Johtajuus, kunnianhimo, itsetunto, harkintakyky, sosiaalisuus, tunnollisuus, aktiivisuus ja maskuliinisuus

Taidot suoritetun koulutuksen mukaan

Koulutuksen vaikutus taitoihin: ammatillinen vs. lukio

Teoreettiset argumentit ja empiirinen näyttö

- ▶ Kansainvälinen kirjallisuus (McNally et al., 2022)
  - ▶ Uskottavaa tutkimusnäyttöä ammatillisen koulutuksen lyhyen aikavälin hyödyistä monista eri maista ja järjestelmistä
  - ▶ Enemmän avoimia kysymyksiä pitkän aikavälin vaikutuksista
- ▶ Tutkimus Suomalaisesta kontekstista osoittaa, että ammatillinen koulutus voi johtaa parempiin ansiotuloihin myös pidemmällä aikavälillä
  - ▶ Teoreettiset argumentit painottivat ammatillisen koulutuksen hyötyä jatko-opintojen ja yleisten valmiuksien kautta
  - ▶ Suomen tulokset osoittavat, että ammatillinen koulutus ei välttämättä heikennä näitä edellytyksiä

Yhteenveto ja johtopäätelmiä

Yhteenveto

- ▶ Ammatillinen koulutus johtaa parempaan työmarkkinamenestykseen sisäänpääsyn läheisyydessä olevilla nuorilla
- ▶ Vaikutukset suurempia niille nuorille, jotka hakivat ensisijaisesti ammatilliseen koulutukseen

Yhteenveto ja johtopäätelmiä

Yhteenveto

- ▶ Ammatillinen koulutus johtaa parempaan työmarkkinamenestykseen sisäänpääsyn läheisyydessä olevilla nuorilla
- ▶ Vaikutukset suurempia niille nuorille, jotka hakivat ensisijaisesti ammatilliseen koulutukseen

Johtopäätelmiä

- ▶ Ammatillinen koulutus on selvästi parempi vaihtoehto osalle nuorista
- ▶ Ammatillista koulutusta tarvitaan merkittävässä määrin jatkossakin
- ▶ Päätöksenteon tueksi tarvitaan tutkimustietoa syy-seuraussuhteista

Kiitos

Hanna.Virtanen@etla.fi
@hanna_virtanen_

Lähteet

- ▶ McNally, S., Ventura, G. ja Virtanen, H. (2022). Returns to Vocational Education and Training. In: Zimmermann, K.F. (eds) Handbook of Labor, Human Resources and Population Economics.
- ▶ Ollikainen, J.-P., Pekkarinen, T., Uusitalo, R. ja Virtanen, H. (2022). Effect of Secondary Education on Cognitive and Non-cognitive Skills. IZA Discussion Paper No. 15318.
- ▶ Silliman, M. ja Virtanen, H. (2022). Labor market returns to vocational secondary education. American Economic Journal: Applied Economics, 14:1, pp. 197-224.